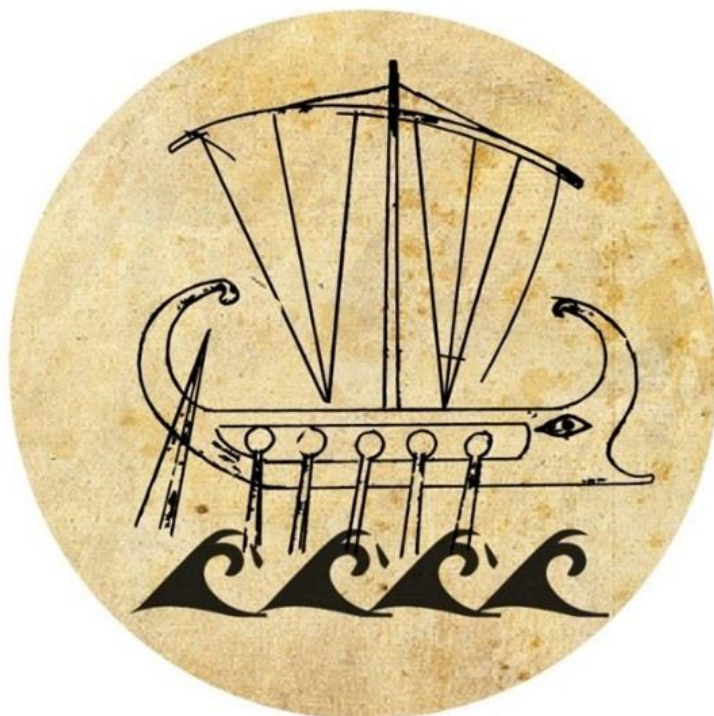

6^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ & ΓΝΩΣΗ
Σύλλογος Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας
«σὺν Ἀθηνᾶ»

20-22 Δεκεμβρίου 2024
Καβάλα - Διαδικτυακά

ΕΝΤΥΠΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

philosophia.ancilla@gmail.com, www.synathena.gr

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Levett Jeffrey, Honorary President, World Philosophical Forum, Athens, International Gusi Peace Prize Laureate, Professor of Public Health & Health Diplomacy, European Center of Peace & Development	Κεντρική εισήγηση: Οι φιλοσοφικά ενημερωμένοι (<i>philosophically informed</i>) αρχηγοί & τα στελέχη των κομμάτων στην Ελλάδα την μετατρέπουν σε Πολιτεία που μαθαίνει
Αρμάος Ιάκωβος-Αντώνιος, Δρ. Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ	Το ζήτημα του επαγγελματία πολιτικού & το παράδειγμα του Οικονομικού του Ξενοφώντα
Βασιλείου-Δαμβέργης Αλέξανδρος-Νεκτάριος Ιω., Δρ. Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης, Συμβ. Πανεπιστημιακός Διδάσκων	Το πολίτευμα των ΗΠΑ & της νεοσύστατης Ελλάδας ως έμπρακτες εφαρμογές του πνευματικού κινήματος του Διαφωτισμού & της προστασίας των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Συγκριτική προσέγγιση τότε και σήμερα
Εριφυλλίδης Γιάννης, Δρ. Νομικής ΕΚΠΑ	Ο πολιτικός ρόλος των βουλευτών, των υπουργών & των δημάρχων: αντιστοίχιση με την ισχύουσα νομοθεσία
Ζήση Όλα, Καθηγήτρια Ιστορίας χορού & Παναγιώτης Σωτηρόπουλος, Δρ. Λογικής & Επιστημολογίας	Μπορούμε να χορέψουμε την ιστορία; Ο χορός ως όχημα ιστορικής & πολιτικής εμπλοκής
Κοτίνη Χρυσούλα, Δικηγόρος, ΠΜΣ Εγκληματολογικές & Ποινικές Προσεγγίσεις της Διαφθοράς, του Οικονομικού & του Οργανωμένου Εγκλήματος ΕΑΠ	Η σημασία της γνωστικής διαδικασίας στις πολιτικές διεργασίες
Κοσμαδάκης Νίκος, Υπ. Δρ. Πολιτικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης	Η ηγεσία στον Πολιτικό του Πλάτωνα
Κρασιδιώτη Μαρία Π., τ. Αν. Καθηγήτρια Εγκληματολογίας ΕΚΠΑ & Χαράλαμπος Μ. Καραγιαννίδης, Δρ. Εγκληματολογίας ΑΠΘ	Κεντρική εισήγηση: Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας: ένα ανεκμετάλλετο συμμετοχικό εγκληματοπροληπτικό εργαλείο
Μαυρίδης Συμεών, Δρ. Κοινωνικής Διοίκησης & Πολιτικής Επιστήμης ΔΠΘ	Το γνωστικό αντικείμενο του έργου των δημάρχων
Μικέλης Κυριάκος, Επ. Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας	Η γνώση των 'Διεθνών Σχέσεων' & το νόημά της
Μπινιάρης Θάνος, Μτπ Ιστορίας της Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ	Η πολιτική γνώση ως κοινωνικό κεφάλαιο σύμφωνα με τη θεωρία του Bourdieu
Μπράντλεϋ Μαρία, Φιλοσοφία Παιδιών-Εφήβων «σὺν Ἀθηνᾶ»	Κάρολος Μαρξ: ο μέγας αρχαιοελληνιστής
Οικονόμου Αναστασία, Δρ. Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ-Φιλολόγος	Η άμεση δημοκρατία κατά τον Κ. Καστοριάδη & η εφαρμογή της σήμερα
Σειτανίδου Σουσάνα, Πολιτική Επιστήμων	Από την αλληλογραφία του Κοραή με τον Θωμά Τζέφερσον
Τσιριγώτης Διονύσιος, Επ. Καθηγητής Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς	Η πολιτική ως επάγγελμα. Μια ερμηνεία της νεωτερικής πρόσληψης της πολιτικής υπό το πρίσμα της κοσμοσυστημικής γνωσιολογίας
Χατζοπούλου Κατερίνα, Δρ. Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο του Σικάγο	Αριστοτέλης, Πολιτικά: τα συν & τα πλην του πολιτικού βίου

Κεντρική εισήγηση: Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας: ένα ανεκμετάλλετο συμμετοχικό εγκληματοπροληπτικό εργαλείο

Μαρία Π. Κρανιδιώτη, τ. Αν. Καθηγήτρια Εγκληματολογίας ΕΚΠΑ & Χαράλαμπος Μ. Καραγιαννίδης, Δρ. Εγκληματολογίας ΑΠΘ

Ο θεσμός των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας (ΤοΣΠΠΑ) συντελεί στον ουσιαστικό εκδημοκρατισμό της κοινωνίας, εμπλουτίζοντας θετικά το πολιτικό έργο. Από τη διεθνή εμπειρία προκύπτει ότι έχει δοκιμαστεί επιτυχώς σε πολλές χώρες και έχει αποδώσει καρπούς στον τομέα της πρόληψης της εγκληματικότητας, κατά κύριο λόγο, διαμορφώνοντας στρατηγικές και πρακτικές που δημιουργούν τις προϋποθέσεις διαρκούς υποστηρικτικής κοινωνικής παρέμβασης στην τοπική κοινωνία. Μετά από πολυετή εφαρμογή, τα ΤοΣΠΠΑ λειτουργούν με πληθώρα πιλοτικών και πειραματικών δράσεων, βασιζόμενα σε μια πολιτική που παρουσιάζει σταθερότητα και εδράζεται στην εταιρική σχέση και στη συνεργασία των θεσμών και των φορέων για την πρόληψη του εγκλήματος. Με τη λειτουργία του θεσμού αυτού, όπως και άλλων παρεμφερών θεσμών συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής, διανοίγεται ένα ευρύ φάσμα σχέσεων και συνεργασιών μεταξύ Πολιτείας και τοπικών φορέων. Ειδικότερα όμως, η σύσταση των ΤοΣΠΠΑ παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα, καθώς η λειτουργία τους έχει μικρό κόστος, εστιάζουν στις πραγματικές ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και τα μέλη τους, των οποίων η συμμετοχή σε αυτά είναι εθελοντική, εμφορούμενα από την ιδέα του κοινοτισμού, συντελούν στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο.

Όστόσο, κατόπιν διεξαγωγής ερευνών, διαπιστώθηκε η απουσία πολιτικής υποστήριξης του θεσμού, με αποτέλεσμα την έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης του κοινού για αυτόν, την ανεπαρκή χρηματοδότηση και οικονομική στήριξη του, αλλά και την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού. Επίσης, βάσει δεδομένων πανελλαδικής διερεύνησης, προέκυψε ότι οι περισσότεροι Δήμοι της χώρας δεν είχαν συστήσει ΤοΣΠΠΑ, ελάχιστα δε από αυτά ήταν ενεργά. Όσα είχαν συσταθεί και λειτουργήσαν, είχαν παρουσιάσει ισχνότατο απολογισμό δράσης, δούλεψαν στο κατώτατο δυνατό όριο σε σχέση με τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες δράσης που τους παρέχει το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο, υλοποιήθηκαν ελάχιστες αποκεντρωμένες δράσεις σχεδιασμού αντεγκληματικής πολιτικής και υπήρξε παντελής απουσία αξιολόγησης της λειτουργίας τους. Κυρίως, όμως, εξαιρετικά αρνητική επίπτωση στη λειτουργία τους επέφερε η αδρανοποίηση του Κεντρικού Συμβουλίου Πρόληψης της Παραβατικότητας (ΚεΣΠΠΑ).

Συμπερασματικά, οι εισηγητές προτείνουν την επανασύσταση του κεντρικού αυτού οργάνου, το οποίο θα συντονίζει και θα αξιολογεί το έργο των ΤοΣΠΠΑ στους εκάστοτε Δήμους. Δεδομένου δε του εκ του νόμου μη υποχρεωτικού χαρακτήρα της σύστασης των συμβουλίων αυτών (ατελής διάταξη) και ενόψει των δυσμενών κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών που επικρατούν, προτείνουν την επιβράβευση των δήμων που έχουν συστήσει ή θα αναλάβουν να συστήσουν ΤοΣΠΠΑ στο μέλλον, όπως και για το γεγονός ότι είναι ενεργά και παράγουν έργο. Η εν λόγω –όχι απαραίτητως οικονομική– επιβράβευση θα αποτελέσει κίνητρο για τη σύστασή τους και την καλή λειτουργία τους. Κατά την άποψη των εισηγητών, με την αποτελεσματική λειτουργία τους, τα ΤοΣΠΠΑ μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία των προϋποθέσεων για την ισχυροποίηση της τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων επί θεμάτων που την αφορούν άμεσα και εν γένει, στην αυτονομία του πολίτη. Μέσα δε από την ουσιαστική λειτουργία αυτών των συμβουλίων, οι δήμοι της χώρας, που αποτελούν θεσμό τοπικής εξουσίας και πρωταγωνιστή της τοπικής ανάπτυξης, θα συμβάλλουν στην εξέλιξη και προώθηση νέων δημιουργικών πρακτικών αντεγκληματικής πολιτικής συμμετοχικού χαρακτήρα.

Κεντρική εισήγηση: Οι φιλοσοφικά ενημερωμένοι (philosophically informed) αρχηγοί & τα στελέχη των κομμάτων στην Ελλάδα την μετατρέπουν σε Πολιτεία που μαθαίνει

Levett Jeffrey, Honorary President, World Philosophical Forum, Athens, International Gusi Peace Prize Laureate, Professor of Public Health & Health Diplomacy, European Center of Peace & Development

Θα προσπαθήσω να παράσχω μια φιλοσοφική οπτική, καθώς εξετάζω έναν σύνθετο “προβληματικό χώρο” (σύστημα), για τον οποίο οι τρέχουσες γνώσεις μας είναι μερικές, περιορισμένες και ελλιπείς, καθώς και κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά αμφιλεγόμενες, επιβαρύνουν δε τη ζωή και την καθημερινότητά μας και ενίοτε, οδηγούν και σε πολιτικές πολώσεις. Αφής στιγμής, όλα τα ανάλογα συστήματα (νομικά, βιολογικά, οικολογικά) ενσωματώνουν προεκτάσεις σε κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά ζητήματα, θα προσπαθήσω να τα εκφράσω μέσα από μια φιλοσοφική κατεύθυνση. Ο δικός μου κανόνας είναι ότι μόνο ένας πραγματικός εμπειρογνώμονας έχει την ικανότητα να τα απλουστεύσει και να τα παρουσιάσει με τρόπο κατανοητό στον μη εμπειρογνώμονα, στο δημαρχείο, στο καφενείο ή στο κοινοβούλιο.

Ειδικότερα, σκοπός μου είναι η σύντομη παρουσίαση της προβληματικής πάνω στο ερώτημα, αν τα απλοποιημένα επεξηγηματικά μοντέλα, με τη μορφή αλγορίθμων, που έχουν αναπτυχθεί από ειδικούς και υποστηρίζονται από την τεχνητή νοημοσύνη, θα ήταν χρήσιμα για τους πολιτικούς, αλλά και για τους απλούς ανθρώπους (που τους ψηφίζουν). Αν η απάντηση είναι καταφατική, τότε υπό ποιες προϋποθέσεις ισχύει αυτό.

Η διαίσθηση υποδηλώνει ότι μια τέτοια προσέγγιση, μέσω απλοποιημένων επεξηγηματικών μοντέλων, “εμποτισμένων” ωστόσο από τη φιλοσοφία, θα ήταν χρήσιμη για την καλύτερη κατανόηση του “προβληματικού χώρου” (συστήματος) και θα ήταν επίσης, ένα μέσο αντιμετώπισης της νοοτροπίας που υποστηρίζει μια εικόνα του χώρου, η οποία απέχει πολύ από την επιστημονική πραγματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, το πρωταρχικό μου μέλημα είναι να εστιάσω στο ερώτημα πώς μπορεί η φιλοσοφία να συμβάλει στην προσέγγιση αυτή. Συναφώς, δεν πρέπει να λησμονεί κανείς ότι τα υπεραπλουστευμένα μοντέλα μπορεί να οδηγήσουν σε υπερβολική εκλαϊκευση.

Οι τομείς στους οποίους θα εστιάσω, θα είναι, αφενός μεν η κλιματική κρίση και αφετέρου, η δημόσια υγεία, στην Ελλάδα. Η εστίαση στον πρώτο αποσκοπεί στην εξέταση της εν λόγω προσέγγισης, δηλαδή, της διασύνδεσης της φιλοσοφίας με την τεχνητή νοημοσύνη. Η εστίαση στον δεύτερο τομέα θα χρησιμοποιηθεί ως «μέσο προστιθέμενης αξίας» στην αναγκαία προσπάθεια της Ελλάδας να κινηθεί προς την κατεύθυνση μιας πιο ανεπτυγμένης κοινωνίας, που μαθαίνει.

Το ζήτημα του επαγγελματία πολιτικού & το παράδειγμα του Οικονομικού του Ξενοφώντα

Ιάκωβος-Αντώνιος Αρμάος, Δρ. Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ

Ένα σύνηθες ζήτημα στις σύγχρονες κοινοβουλευτικές δημοκρατίες είναι η απόσταση των πολιτών και των πολιτικών ελίτ ως προς τον τρόπο επίλυσης των πολιτικών και κοινωνικών θεμάτων. Η απόσταση αυτή διαπιστώνεται πολλές φορές από την ανάληψη κυβερνητικών θέσεων από παρατάξεις και πρόσωπα που εφάρμοζαν σκληρή κριτική ως αντιπολίτευση και εμφανίζονται στη συνέχεια να προσαρμόσουν τις εξαγγελίες τους και την επικοινωνία τους. Ένας από τους λόγους αυτής της συνθήκης είναι πολλές φορές τόσο η έλλειψη πληροφοριών, όσο και η έλλειψη γνώσεων, με την έννοια της τεχνογνωσίας. Ενώ, όμως, η έλλειψη πληροφοριών εν μέρει δικαιολογείται, η έλλειψη τεχνογνωσίας συνιστά μία προβληματική συνθήκη, καθώς από τη μία φέρει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία εσφαλμένων προσδοκιών στο δημοκρατικό σώμα, ενώ από την άλλη αποκλείει από τις θέσεις λήψης αποφάσεων δυνητικά χρήσιμα και ικανά πρόσωπα δημιουργώντας παράλληλα μία ελίτ επαγγελματιών πολιτικών. Πρέπει, ωστόσο, η πολιτική να είναι επάγγελμα με τη λογική ενός ειδικού επί μίας συγκεκριμένης τέχνης ή χρειάζεται να διατηρεί ένα μαζικό και ερασιτεχνικό ή ημι-ερασιτεχνικό χαρακτήρα; Και αν πρέπει να μένει σε ερασιτεχνικό επίπεδο, με ποιον τρόπο καθίσταται αυτό εφικτό και αποτελεσματικό; Προς εξέταση του εν λόγω προβληματισμού, θα χρησιμοποιήσουμε ως παράδειγμα τον Οικονομικό του Ξενοφώντα. Θα παρουσιάσουμε, αρχικά, πως ο Ξενοφών θεωρεί την τέχνη της ηγεσίας και διαχείρισης ως μία τέχνη που διδάσκεται και βρίσκει εφαρμογή σε διαφορετικούς κλάδους. Θα εξετάσουμε ποιες αρετές και γνώσεις είναι απαραίτητες για να μπορεί η τέχνη της ηγεσίας να είναι μεταβιβάσιμη σε διαφορετικές καταστάσεις στο δικό του ιστορικό πλαίσιο. Τέλος, θα επιχειρήσουμε να καταδείξουμε τη σημασία της δημοκρατικής παιδείας σε πρώιμο στάδιο, αλλά και την ανάγκη τακτικής ανανέωσής της ανάλογα με τις αναμενόμενες ιστορικές και κοινωνικές μεταβολές.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Deweese-Boyd, Ian T. E. "There Are No Schools in Utopia: John Dewey's Democratic Education." *Education and Culture* 31, no. 2 (2015): 69–80. <https://doi.org/10.5703/educationculture.31.2.69>.

Muramatsu, Michio, and Ellis S. Krauss. "Bureaucrats and Politicians in Policymaking: The Case of Japan." *The American Political Science Review* 78, no. 1 (1984): 126–46.

Pakulski, Jan. "The Weberian Foundations of Modern Elite Theory and Democratic Elitism." *Historical Social Research / Historische Sozialforschung* 37, no. 1 (139) (2012): 38–56.

Palonen, Kari. "Sombart and Weber on Professional Politicians." *Max Weber Studies* 5.2/6.1 (2005): 33–50.

Tatum, James. *Xenophon's imperial fiction: on the education of Cyrus*. Princeton: Princeton University Press, 1989.

Too, Yun Lee, και Livingstone Niall. *Pedagogy and power: rhetorics of classical learning*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

Ξενοφών. *Οικονομικός*. Μετάφραση: Έφη Δημητριάδου-Τουφεξή. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2007

Το πολίτευμα των ΗΠΑ & της νεοσύστατης Ελλάδας ως έμπρακτες εφαρμογές του πνευματικού κινήματος του Διαφωτισμού & της προστασίας των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.

Συγκριτική προσέγγιση τότε και σήμερα

Αλέξανδρος-Νεκτάριος Ιω. Βασιλείου-Δαμβέργης, Δρ. Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης,
Συμβ. Πανεπιστημιακός Διδάσκων

Στόχος της παρούσης εισηγήσεως είναι να παρουσιάσει ερμηνευτικά τη δημιουργία του «ρεπουμπλικανικού» πολιτεύματος αβασιλευτής προεδρικής δημοκρατίας του πρώτου εθνικού κράτους της Νεωτερικότητας, και αντίστοιχα των ελληνικών συνταγμάτων του αγώνα της ανεξαρτησίας, υπό την επίδραση των ιδεών του Διαφωτισμού. Οι Αμερικανοί «Πατέρες», όταν συνεδρίαζαν στο Ηπειρωτικό Κογκρέσσο, ήξεραν πολύ καλά τις απόψεις του Χομπς, του Λοκ, του Μοντεσκιέ και του Ρουσσώ, καθώς ο Διαφωτισμός στο β' μισό του 18^{ου} αιώνα απασχολούσε όλους τους διανοούμενους στην Ευρώπη και στην Αμερική. Ιδιαίτερα θα εξετάσουμε τις αντίστοιχες διακηρύξεις, εξετάζοντάς τις συγκριτικά με τη γαλλική. Απόψεις του Μπένθαμ και θέσεις των γαλλικών συνταγμάτων επηρέαζαν τα ελληνικά, ενώ ο συντάκτης της αμερικανικής διακήρυξης Τόμας Τζέφερσον αλληλογραφούσε και αντάλλασσε πολιτικές απόψεις με τον Κοραή. Το σύνταγμα της Τροιζήνας ήταν έντονα επηρεασμένο από το Αμερικανικό. Μας ενδιαφέρει να εξετάσουμε το σύνταγμα και τις αρχές που διέπουν τα όργανα της πολιτείας, καθώς και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη. Στις ΗΠΑ βρίσκεται σε ισχύ το αρχαιότερο σύνταγμα της Νεωτερικότητας, με τις ανάλογες αναθεωρήσεις μέχρι σήμερα. Στην Ελλάδα, δυστυχώς, δεν είχε λήξει ακόμα ο πόλεμος, όπως στις ΗΠΑ όταν ψηφίστηκε το σύνταγμα το 1787 στη Φιλαδέλφεια, όταν οι Έλληνες συνέρχονταν σε εθνοσυνελεύσεις, προσπαθώντας να καταρτίσουν συνταγματικά κείμενα για να υπάρξει κυβέρνηση, βουλή και δικαστικό σώμα. Εμφύλιοι πόλεμοι προκάλεσαν διχασμούς που έθεσαν σε κίνδυνο την Επανάσταση. Αλλά και το αμερικανικό σύνταγμα και το ομοσπονδιακό κράτος δοκιμάστηκε σκληρά στον Αμερικανικό Εμφύλιο. Το ελληνικό Σύνταγμα της Τροιζήνας ήταν ρεαλιστικό, αλλά ανεστάλη μερικώς από τον Καποδίστρια. Το σύνταγμα του 1844, του 1864, του 1952 και του 1974 με τελευταία την αναθεώρηση του 2019 συμπλήρωσαν την εικόνα της ελληνικής συνταγματικής ιστορίας ως τον 21^ο αιώνα.

Στον 21^ο αιώνα προβληματιζόμαστε για τις αναγκαίες αναθεωρήσεις του συντάγματος και στις δύο συγκεκριμένες, την Ελλάδα και τις ΗΠΑ, με τις οποίες σχετίζομαι. Και αυτό δεν αφορά μόνο το πρακτικό κομμάτι, δηλαδή τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος και των οργάνων διοίκησης, αφορά και τις θεωρητικές αρχές που οφείλουν να διέπουν τα συνταγματικά κείμενα, που ορίζουν την εσωτερική και εξωτερική πολιτική του κράτους. Γι' αυτό και ανατρέχουμε πάντα στις απαρχές της δημιουργίας του κράτους και των αρχών του συντάγματος, οι οποίες πρέπει να έχουν συνέπεια στην εσωτερική και στην εξωτερική πολιτική. Γι' αυτό χρειάζεται και είναι πάντα επίκαιρη μία συγκριτική προσέγγιση του τότε με το σήμερα. Ακολουθούμε τις ίδιες αρχές στην συνταγματική και γενικότερα πολιτική σκέψη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και ιδιαίτερα σχετικά με τον τρόπο εκλογής των αιρετών αρχόντων; Είναι συνειδητοποιημένοι οι πολίτες σχετικά με τα εσωτερικά και τα εξωτερικά προβλήματα που παρουσιάζονται; Και τελικά ελέγχεται επαρκώς η εκτελεστική λειτουργία, ή αυθαιρετούν οι κυβερνήσεις; Ποιες λύσεις προκρίνονται σε σοβαρά εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα; Ο Φιλελευθερισμός και οι πρακτικές του λύνουν τελικά προβλήματα, ή εγκυμονούν κινδύνους και ανατρέπουν γεωπολιτικές ισορροπίες; Ο πόλεμος είναι «πάντων μεν πατήρ, πάντων δε βασιλεύς» όπως έλεγε ο Ηράκλειτος, ή «καταστροφέας του πολιτισμού» όπως έλεγε ο Εμμανουήλ Κάντ; Δεν είναι μόνο η 4^η Ιουλίου και η 25^η Μαρτίου ευκαιρίες προβληματισμού, είναι η καθημερινότητά μας, και πρέπει να δούμε εκ του σύνεγγυς την προβληματική που εξέθεσα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΩΝ ΗΠΑ

- Abel, L. E. (2000). *Singing the New Nation: How Music Shaped the Confederacy, 1861-1865*. Mechanicsburg, PA: Stackpole Books.
- Bernard, K. A. (1966). *Lincoln and the Music of the Civil War*. Caldwell: The Caxton Printers.
- Bernstein, I. (1990). *The New York City Draft Riots: Their Significance for American Society and Politics in the Age of the Civil War*. NY: Oxford University Press.
- Βασιλείου-Δαμβέργης, Α.-Ν. Ι. (2021). «Διδακτική της φιλοσοφίας στο πανεπιστήμιο: η μορφή και λειτουργία του ρεπουμπλικανικού πολιτεύματος του Εμμανουήλ Καντ και ο ρόλος του στην ηθική και πολιτική του σκέψη», *Πρακτικά Εργασιών 7^{ου} Διεθ. Συνεδρίου ΕΕΠΕΚ, Λάρισα 15-17 Οκτωβρίου 2021*.
- Bowman, K.A. (1984). *The Muse of Fire: Liberty and War Songs as a Source of American History*. Texas: North Texas State University.
- Burns E.M. (1984). *Ευρωπαϊκή ιστορία, τόμοι 2, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής*.
- Ζιούτος, Γ.Δ. (1993). *Μοντεσκιέ, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή*.
- Emerson, K. (1997). *Stephen Foster and the Rise of American Popular Culture*. NY: Simon & Schuster.
- Faust, D. G. (1988). *The Creation of Confederate Nationalism: Ideology and Identity in the Civil War South*. Baton Rouge LA: Louisiana State University Press.
- Hobsbawm, E. (2000). *Η εποχή των επαναστάσεων 1789-1848*. Αθήνα: ΜΙΕΤ.
- Καντ, Ι. (1971). *Δοκίμια*, μετ. Ε. Παπανούτσος, Αθήνα: Δωδώνη.
- Kenny, A. (2005). *Ιστορία της Δυτικής Φιλοσοφίας*. Αθήνα: Νεφέλη.
- Lefebvre, G. (2010). *Η Γαλλική επανάσταση*. ΜΙΕΤ, Αθήνα.
- Locke J. (2018), *Δεύτερη πραγματεία περί κυβερνήσεως, μετάφραση-εισαγωγή-σχόλια: Πασχάλης Κιτρομηλίδης*, εκδόσεις ΠΕΚ, Ηράκλειο.
- Louis, C. ed. (1899). *The National Music of America and its Sources*. Boston: Page Company.
- Lunaas, Jay (ed.) (1966). *Frederick the Great on the Art of War*, London.
- Μανιατόπουλος, Π. Χ. (2021). *Η Αμερικανική Επανάσταση 1775-1783*. Αθήνα: Ιδιωτική.
- Marston, D. (2016). *Ο Επταετής Πόλεμος, μετάφρ. Νέζης Κ. Osprey Publishing*
- Maurois, A. (2015). *Ιστορία Των Ηνωμένων Πολιτειών 1492-1946*. Αθήνα: Κουλτούρα.
- Miller, St. T. (2018). *Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία*, Αθήνα: Gutenberg.
- Μπόουερ, Π. (2015). *Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών*. Αθήνα: Θύραθεν.
- Παπαγεωργίου Ι. (2022). *Το πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ*. Αθήνα: Κριτική.
- Ράπτης, Κ. (2000). *Γενική Ιστορία της Ευρώπης κατά τον 19ο και 20ο αιώνα Τόμος Β'.* Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Ρουσσώ, Ζ.-Ζ. (2012). *Το Κοινωνικό Συμβόλαιο*, μετάφραση: Β. Γρηγοροπούλου – Α. Σταϊνχάουερ, επιμέλεια-εισαγωγή-σημειώσεις-επίμετρο: Β. Γρηγοροπούλου, εκδόσεις Πόλις, Αθήνα.
- Χομπς, Τ. (2006). *Λεβιάθαν*. Αθήνα: Γνώση.
- Rauscher, F. (2016). «Kant's Social and Political Philosophy», <http://plato.stanford.edu/entries/kant-social-political/> 16/8/2021
- Riley, J., (1986). *The Seven Years' War and the Old Regime in France: Economic and Financial Toll*, New Jersey: Princeton.
- Schweizer, K. (1989). *England, Prussia and the Seven Years' War: Studies in Alliance Policies and Diplomacy*, Lewiston: New York
- Showalter, D. (1994). *Wars of Frederick the Great*, London.
- Vleeschawer, H. J. (1987). «Immanuel Kant» στο: Συλλογικό, *Encyclopedie de la Pleiade. Ιστορία της φιλοσοφίας*, τ. Α, μετ.: Κ. Σ. Κατσιμάνη. Αθήνα: ΜΙΕΤ, 19-98.
- Walsh, W. H. (1994). *Εισαγωγή στη φιλοσοφία της ιστορίας*. Αθήνα: ΜΙΕΤ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

- Αλιβιζάτος, Ν. (2017). *Το σύνταγμα και οι εχθροί του*, Αθήνα: Πόλις
- Αναστασιάδης Γ. (2014), *Οι δημοκρατικοί θεσμοί των Ελλήνων*, Αθήνα: Σάκκουλας.
- Αναστασιάδης Γ. (2001), *Πολιτική και συνταγματική ιστορία της Ελλάδος, 1821 – 1941*, Αθήνα: Σάκκουλας.
- Αναστασιάδης Γ. (1999), *Από τον Ρήγα στον Αλ. Παπαναστασίου: δημοκρατία και θεσμικός λόγος στην Ελλάδα*, Θεσσαλονίκη: Univ. Studio Press.
- Αναστασιάδης Γ. (1989), *Δημοκρατικοί θεσμοί και Πολιτικός λόγος στην ελληνική συνταγματική ιστορία*, Αθήνα: Σάκκουλας.
- Βολίδης Θ.εκδ. (1933). *Αδαμαντίου Κοραή, Σημειώσεις στο προσωρινό πολίτευμα της Ελλάδος του έτους 1822*, Αθήνα: Βολίδης. <https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/8/b/b/metadata-416-0000057.tkl>
- Clogg R. (2015). *Συνοπτική ιστορία της νεότερης Ελλάδας*, Αθήνα: Κάτοπτρον.
- Καϊδατζής Ακ. (2022). *Ο συνταγματισμός του Εικοσιένα*, Αθήνα: Ευρασία
- Καλτσώνης Δ. (2009). *Ελληνική συνταγματική ιστορία τ. Ι: 1821-1940*, Αθήνα: Ξιφαράς.

- Καλτσώνης Δ. (2009). *Συνταγματική ιστορία της Ελλάδας: 1821-2001*, Αθήνα: ΚΨΜ.
- Κασιμάτης, Γ. (2021). «Η μετάβαση στη Δημοκρατία και το Σύνταγμα του 1975». Αθήνα: Ομίλος Αριστόβουλος Μάνεσης, <https://www.constitutionalism.gr/1811-i-metabasi-sti-dimokratia-kai-to-syntagma-toy-1975/> 14/1/2024
- Κιτρομηλίδης, Π.Μ. (2021). «Πολιτειολογικά συμφραζόμενα και προηγούμενα του Συντάγματος του 1864», στο Το Σύνταγμα του 1864: 150 χρόνια μετά, Αθήνα: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, σ. 81-87.
- Κύρκος, Χ. (2021). «Το Σύνταγμα του 1864 και η δημοκρατική αρχή: διαπιστώσεις και προβληματισμοί», στο Το Σύνταγμα του 1864: 150 χρόνια μετά, Αθήνα: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, σ. 103-123.
- Μάνεσης Αρ. (1978). *Πολιτική ιστορία και σύγχρονοι πολιτικοί θεσμοί, Α'*, Αθήνα: Σάκκουλας.
- Μαυριάς Κώστας (2004). *Συνταγματικό Δίκαιο*, Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Μουζέλης, Ν. (2021). «Η πορεία του ελληνικού κοινοβουλευτισμού», στο Λιάκος Α. (επ.) *1821-200 χρόνια Ιστορίας. Η δημοκρατική παράδοση*. Αθήνα: Θεμέλιο, σ. 62-69 (στον ίδιο τόμο δείτε και το άρθρο του Γιώργου Σωτηρέλη). <https://www.constitutionalism.gr/i-epikaitotita-tou-nomou-tis-epidavrou/>
- Μοσχόπουλος Γ.Ν. (1997). *Ιστορία του Νέου Ελληνικού Κράτους*, Αθήνα: Χριστάκης
- Μπάλα Α., Βόγλη Ε., Χρηστίδης Χ. (2015). «Θέματα ελληνικής ιστορίας (19ος-20ος)». *Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα*. σ. 216.
- Παυλόπουλος Π. (2023). «Η επικαιρότητα του «Νόμου της Επιδαύρου» («Σύνταγμα του Άστρους του 1823») ως προς την υπεράσπιση της κανονιστικής υπεροχής του Συντάγματος μπροστά στο διαβρωτικό φαινόμενο της προσφάτως επιχειρούμενης σύμφωνης με τον Νόμο ερμηνείας και εφαρμογής του στην πράξη», ομιλία στο Άστρος, 1/9/2023, προσβάσιμη από: <https://www.capital.gr/epikairota/3735212/p-paulopoulos-i-epikairota-tou-nomou-tis-epidauro-os-pros-tin-uperaspisi-tis-kanonistikis-uperoxis-tou-suntagmatos/>

Μπορούμε να χορέψουμε την ιστορία; Ο χορός ως όχημα ιστορικής & πολιτικής εμπλοκής

Ζήση Όλα, Καθηγήτρια Ιστορίας χορού & Παναγιώτης Σωτηρόπουλος, Δρ. Λογικής & Επιστημολογίας

Εξετάζουμε τη σχέση μεταξύ του χορού, της ενσώματης ιστοριογραφίας και της πολιτιστικής πολιτικής. Υπογραμμίζουμε τη δύναμη του σώματος ως τόπου ιστορικής μνήμης και πολιτικής αντίστασης. Με την ανάλυση αυτής της σχέσης, την υποστήριξη πρακτικών χωρίς αποκλεισμούς και την προώθηση της ηθικής δέσμευσης, ο χορός μπορεί να συνεχίσει να αμφισβητεί τις κυρίαρχες αφηγήσεις, να διατηρεί διαφορετικές ιστορίες και να προάγει την πολιτιστική δικαιοσύνη.

Το ανθρώπινο σώμα δεν είναι μόνο όχημα κίνησης και έκφρασης, αλλά και φορέας ιστορικών αφηγήσεων, πολιτιστικής μνήμης και τόπων πολιτικής αντίστασης. Ενσωματώνοντας τη σωματικότητα του χορού με την ιστορική έρευνα, η ενσώματη ιστοριογραφία παρέχει ένα δυναμικό και συναρπαστικό τρόπο εξερεύνησης και κατανόησης του παρελθόντος. Αναγνωρίζει το σώμα ως κρίσιμο χώρο ιστορικής γνώσης και έκφρασης. Μέσω φυσικών πράξεων, χειρονομιών, παραστάσεων και ενσώματων παραδόσεων, το σώμα διατηρεί ιστορίες και αντιστέκεται στις καταπιεστικές δυνάμεις. Στην εργασία αυτή εξετάζουμε με παραδείγματα και προτάσεις τη μόχλευση του σώματος ως οχήματος ιστορικής και πολιτικής εμπλοκής.

Η σημασία της γνωστικής διαδικασίας στις πολιτικές διεργασίες

Κοτίνη Χρυσούλα, Δικηγόρος, ΠΜΣ Εγκληματολογικές & Ποινικές Προσεγγίσεις της Διαφθοράς, του Οικονομικού & του Οργανωμένου Εγκλήματος ΕΑΠ

Η γνώση αποτελεί τον κόσμο των ιδεών της πνευματικότητας και είναι σημαντική στην ανάπτυξη της επικοινωνίας (Rooney, 2005, σ. 406) και της πολιτικής κοινωνικοποίησης ειδικότερα (Τερλεξής, 1974, σ. 119). Συγκεκριμένα, η γνώση στην εφαρμογή της πολιτικής (Rooney, 2005, σ. 408) έχει σημαίνον ρόλο, καθώς μέσα από τη γνωστική διαδικασία μπορεί να παραχθεί ο ορθός πολιτικός λόγος. Η πολιτική γνώση των πολιτών είναι συστατικό στοιχείο της δημοκρατικής λειτουργίας της πολιτείας (Grönlund & Milner, 2006, σ. 386). Απαιτεί όμως ικανότητα δήθησης της χρήσιμης πληροφορίας και παραγωγής της γνωστικής διαδικασίας (Grönlund & Milner, 2006, σ. 389).

Κατά τον Αριστοτέλη, δε νοείται πολιτικός άνδρας χωρίς φρόνηση και ηθική, εστιάζοντας στα ποιοτικά χαρακτηριστικά που πρέπει να ενυπάρχουν στους πολιτικούς, προκειμένου να επηρεάζουν το σύνολο της κοινωνίας στη λήψη πολιτικών αποφάσεων. Για τον Αριστοτέλη δηλαδή η πράξη σχετίζεται άμεσα με τη φρόνηση, την ορθή κριτική ικανότητα (Δημητράκοπούλου, 2013, σ. 71). Ο Πλάτωνας είχε τη γνώμη ότι πρέπει να κυβερνούν οι άριστοι και ειδικοί, με σαφή γνώση για τον τρόπο διακυβέρνησης, αλλά και με υψηλό το αίσθημα του δικαίου (Lane, 1998, σ. 6), ώστε να επιτυγχάνεται το κοινό συμφέρον και η ευδαιμονία του συνόλου (Πλάγγεσης, 2010, σ. 174). Για τον Πλάτωνα η γνώση είναι αίσθηση (Παπαλεξίου, 2006, σ. 290) και για αυτό ο πολιτικός πρέπει να μετουσιώνει τη γνώση σε πολιτική σκέψη (Mangabeira, 1975, σ. 2) μέσα από ορθολογική έρευνα και αξιολόγηση των πραγματικών δεδομένων (Torgerson, 1986, σ. 51) με δέσμευση και ευαισθησία για τις μελλοντικές πράξεις του (Marshall & Brady, 2001, σ. 110).

Αναμφίβολα, ο πολιτικός έχει καθήκον να κατέχει την αληθινή γνώση της ορθής διακυβέρνησης (γενικές και ειδικές γνώσεις), να έχει όραμα, ακεραιότητα και να αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα, εφαρμόζοντας θεμελιώδεις αξίες και αρχές του ωραίου και του αγαθού. Η πολιτική εμπειρία μεταφέρεται από την πολιτική σκέψη στον πολιτικό λόγο (Miller, 1979, σσ. 158-159) σε συνάρτηση με τις αξίες και τις εμπειρίες κάθε πολιτικού προσώπου (Τερλεξής, 1974, σ. 123). Η ορθή πολιτική (ευπραξία) στην επίλυση των προβλημάτων των πολιτών επιτυγχάνεται μέσα από τη σοφία που διέπει τη φιλοσοφική θεώρηση των πραγμάτων (Βαβούρας, 2011, σσ. 37-28). Το αγαθό της συναινετικής γνώσης (consensual knowledge) διέρχεται εμπειρικά στο χώρο του θεσμού της πολιτικής μέσα από ορθολογικές κατευθύνσεις πεποιθήσεων (belief systems), επιχειρησιακών κωδίκων (operational codes) και γνωστικών χαρτών (cognitive maps) (Γκράβαρης, 2015, σ. 76, 79, 82). Η σωστή επεξεργασία της πολιτικής γνώσης δηλαδή με την ευρεία έννοια του όρου (Jennings, 1996, σ. 229) μπορεί να βοηθήσει τους πολιτικούς στην ποιοτική και ορθή λήψη αποφάσεων (Daviter, 2015, σ. 493).

Βιβλιογραφία

- Βαβούρας, Η. (2011). Ο πολιτικός ανήρ στην αρχαία Ελλάδα : οι φιλοσοφικές καταβολές της πολιτικής πράξης (από τον Όμηρο στον Αριστοτέλη). Διαθέσιμο στο: Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών.
- Γκράβαρης, Δ. (2015). Επιστημικές κοινότητες: γνώση και κρατική πολιτική: ζητήματα κριτικής ανακατασκευής. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 7, 63-95. <https://doi.org/10.12681/sas.628>
- Δημητράκοπούλου, Μ. Σ. (2013). Πολιτική- Ηθική στον Αριστοτέλη. Μια ανάγνωση των Ηθικών Νικομαχείων. Διαθέσιμο στο: Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών.
- Παπαλεξίου, Κ. (2006). Θεωρία και γνώση στο Θεαίτητο του Πλάτωνα. Διαθέσιμο στο: Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών.
- Πλάγγεσης, Γ. (2010). *Αρχαία Ελληνική Πολιτική και Κοινωνική Φιλοσοφία*, Εκδόσεις Βάνιας.
- Τερλεξής, Π. (1974). Πολιτική κοινωνικοποίηση: Εισαγωγή σε ένα σύγχρονο τομέα των κοινωνικών επιστημών. *The Greek Review of Social Research*, 19, (119-134). <https://doi.org/10.12681/grsr.302>
- Daviter, F. (2015). The political use of knowledge in the policy process, *Policy Sci* , 48, (491-505), DOI 10.1007/s11077-015-9232-y

- Grönlund, K. & Milne, H. (2006). The Determinants of Political Knowledge in Comparative Jennings, *Scandinavian Political Studies*, 29, 4, (386-406).
- Jennings, K. (1996). Political knowledge over time and across generations. *The Public Opinion Quarterly*, 60, 2, (pp. 228-252).
- Lane, M. (1998). *Method and politics in Plato's Statesman*. Cambridge University Press.
- Mangabeira, U. R. (1975). *Knowledge and politics*. The free press.
- Marshall, N. & Brady, T. (2001). Knowledge management and the politics of knowledge: illustrations from complex products and systems, *European Journal of Information Systems*, 10, (99-112).
- Miller, E. (1979). Metaphor and political knowledge. *The American Political Science Review*, 73, 1, (pp. 155-170).
- Rooney, D. (2005). Knowledge, economy, technology and society: The politics of discourse, *Telematics and Informatics*, 22, (405-422).
- Torgerson, D. (1986). Between knowledge and politics: Three faces of policy analysis, *Policy Sciences*, 19, (33-59).

Το γνωστικό αντικείμενο του έργου των δημάρχων

Μαυρίδης Συμεών, Δρ. Κοινωνικής Διοίκησης & Πολιτικής Επιστήμης ΔΠΘ

Η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται το γνωστικό αντικείμενο του έργου των δημάρχων. Η έρευνα είναι ποιοτική και στηρίζεται στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, σε στοιχεία από την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.), το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ), την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Ε.), την ισχύουσα νομοθεσία καθώς και σε στατιστικά στοιχεία της Ελλάδας καθώς και δήμων του εξωτερικού και ειδικότερα της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Στην Ελλάδα το γνωστικό αντικείμενο του έργου ενός δημάρχου καταγράφεται εντός του Κώδικα Δήμου και Κοινοτήτων βάσει του Ν. 3463/2006 όπως έχει επανειλημμένως τροποποιηθεί μέχρι σήμερα. Η γνώση της νομοθεσίας είναι κομβική έτσι ώστε ο εκάστοτε δήμαρχος και οι συνεργάτες του να γνωρίζουν τα εργαλεία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και μάλιστα κατά ιεραρχική τάξη, σύμφωνα με τη βαρύτητά τους. Ειδικότερα, το έργο ενός Δημάρχου σχετίζεται με τις εκατοντάδες αρμοδιότητες των δημοτικών και κοινοτικών αρχών (αρ. 75 και 77 Ν. 3463/2006). Συγχρόνως, ο εκάστοτε Δήμαρχος διαθέτει εξατομικευμένες επιπρόσθετες αρμοδιότητες τόσο αυτοτελώς (αρ. 86 Ν. 3463/2006) όσο και ως επικεφαλής της πλειοψηφούσας παραταξιακής αρχής στο Δημοτικό Συμβούλιο, το οποίο διαθέτει εξίσου σημαντικές αποφασιστικές αρμοδιότητες (αρ. 93 Ν. 3463/2006). Από την άλλη, κάθε δήμος αντιμετωπίζει διαφορετικά προβλήματα οι δε τοπικές ανάγκες σε μια παγκοσμιοποιημένη κοινωνία ολοένα και μεταβάλλονται και μάλιστα με ιλιγγιώδεις ρυθμούς. Η μεταναστευτική κρίση, η στεγαστική κρίση, οι νεοάστεγοι, η λειψυδρία, η τρομοκρατία, η κλιματική κρίση, η κρίση ενέργειας, ο υπερτουρισμός, η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η ευρύτερη προστασία του περιβάλλοντος και του πολιτισμού είναι μόνο μερικά σύγχρονα παραδείγματα για τις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες και το δύσκολο λειτούργημα ενός Δημάρχου τον 21^ο αιώνα. Τέλος, η εκμάθηση και η προετοιμασία για την αντιμετώπιση κρίσεων όπως ενδεικτικά φυσικές καταστροφές και ασθένειες (βλ. κορωνοϊός covid-19) είναι αντικείμενα που θα πρέπει να γνωρίζουν οι δήμαρχοι πώς να τα αντιπαλέψουν. Επομένως, το γνωστικό αντικείμενο ενός Δημάρχου τη σύγχρονη εποχή είναι ογκώδες και απαιτητικό και ολοένα και διευρύνεται γεγονός που επαληθεύεται από την συνεχή εκχώρηση περισσότερων αρμοδιοτήτων σε τοπικό επίπεδο και τη χωρική διεύρυνση των ορίων των δήμων, από την επίταση κινδύνων μιας κοινωνίας σε διακινδύνευση καθώς και από την αυξανόμενη ανάγκη γνώσης αντικειμένων και διαδικασιών για την επιτυχή αντιμετώπιση ενδεχόμενων κρίσεων.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Γεωργιάκη Σ. (2006). «Η καταστατική θέση των αιρετών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και ο χάρτης της τοπικής αυτονομίας, πτυχιακή εργασία, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καλαμάτας», τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ελληνικής Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (2023). *Δημοτικές και Περιφερειακές εκλογές 2023, στατιστικά στοιχεία*.
- Κατσούλης Δ. (2013). *Η καταστατική θέση των αιρετών*, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Μακροδημήτρης Δ. και Πραβίτα Μ. Η. (2012). *Διοικητική Επιστήμη Ι, Δημόσια Διοίκηση*, ε' εκδ., Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Weber M. (1933) *Η επιστήμη ως επάγγελμα*, μτφρ Ι. Συκουτρή, Αθήνα: Μέλισσα.
- Weber M. (1987). *Η πολιτική ως επάγγελμα*, μτφρ. Μ. Κυπραίος, Αθήνα: Παπαζήσης.
- LSE Cities' European Cities Programme (2023). Old cities new ambitions, the future of urban Europe, London: LSE Cities, London School of Economics and Political Science. Retrieved from: <https://www.lse.ac.uk/cities/Assets/Documents/European-Cities-Programme/Old-Cities-New-Ambitions-Digital-Publication.pdf>
- Levine Einstein K., D. M. Glick and M. Palmer (2022). 2022 Menino Survey of Mayors. Economic opportunity, poverty & well - being, Boston University initiative on Cities. Boston University. Retrieved from: https://www.surveyofmayors.com/files/2023/04/2022-Menino-Survey_Poverty-Safety-Report_Final.pdf
- Levine Einstein K., D. M. Glick, M. Palmer and St. Fox (2019). Menino Survey of Mayors, 2019 Results, Boston University initiative on Cities. Boston University. Retrieved from: <https://www.surveyofmayors.com/files/2020/12/Menino-Survey-of-Mayors-2019-Final-Report.pdf>

Η γνώση των 'Διεθνών Σχέσεων' & το νόημά της

Μικέλης Κυριάκος, Επ. Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η ανακοίνωση επιλαμβάνεται του ποικίλου περιεχομένου και εκφάνσεων της γνώσης για τις 'διεθνείς σχέσεις' ή αλλιώς το 'διεθνές'. Κατά κυρίαρχη άποψη, ο οικείος κλάδος εμπίπτει στις πολιτικές επιστήμες, ενώ κατά άλλες τονίζεται η ανάγκη αναγνώρισης της κοινωνικής πολλαπλότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, προκύπτει εκτενής συζήτηση για τις διάφορες χρήσεις αλλά και ενδεχόμενες καταχρήσεις γενικά της γνώσης αλλά και ειδικά της θεωρίας καθώς και για το εύρος ή και την επιστημολογική βάση της δράσης των οικείων επιστημόνων και ειδημόνων. Για παράδειγμα, η Διεθνολογία έχει συμβάλλει ισχυρά στην προβληματική περί επιστημικών κοινοτήτων, δεδομένων των αξιοπρόσεκτων ερεθισμάτων της διεθνούς διακυβέρνησης για τον ρόλο των ειδικών. Από την άλλη, συνιστά έναν κλάδο με ισχυρή αμφισβήτηση – ιδίως συγκαιρινά– για την σκοπιμότητα ύπαρξης ενός σταθερού νοήματος και την εμπλοκή ευρύτερων σχέσεων ισχύος ή εξουσίας. Συμβατή με το τελευταίο στοιχείο συνιστά ακόμα και η καταφυγή στην δημοφιλή κουλτούρα για την αναζήτηση σχετικής γνώσης. Γνώμονας της ανά χείρας πραγμάτευσης αποτελεί ένα διαλεκτικό και αναστοχαστικό πρίσμα.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Brigden, N. & C. Mainwaring (2022). Subversive Knowledge in Times of Global Political Crisis: A Manifesto for Ethnography in the Study of International Relations. *International Studies Perspectives*, 23(2), 191-208
- Dyvik, S. L., Selby, J., & Wilkinson, R. (eds.). (2017). *What's the Point of International Relations?* London: Routledge
- Guzzini, S. (2001). The Significance and Roles of Teaching Theory in International Relations. *Journal of International Relations and Development*, 4(2), 98-117
- Leander, A., & O. Wæver, O. (eds.). (2018). *Assembling Exclusive Expertise: Knowledge, Ignorance and Conflict Resolution in the Global South*. Routledge
- Nayak, M. and E. Selbin (2010) *Decentering International Relations*. London and New York
- Μικέλης, Κ. (2019) *Διεθνής Πολιτική και Γνώση: Αποτελέσματα ενός Παιδαγωγικού Πειράματος Δημιουργικής Έκφρασης*. Στο Τ. Καλομοίρης & Κάλφα, Μ. (επιμ) *Διδακτική των Επιστημών. Ο Εκδημοκρατισμός της Γνώσης: Γνωστικά Τείχη, Εκλαϊκείωση, Προκλήσεις και Διαχείριση*. Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Επιστημολογίας. Καβάλα: Εκδόσεις Λογία/Logia, 49-66

- Μικέλης, Κ. & Α. Μποζίνης (2022) *Επιστημικές Κοινότητες και Διακυβέρνηση του Κυβερνοχώρου*, με Α. Μποζίνη, στο Α. Λιαρόπουλος και Α. Μποζίνης (επιμ.) (2022) *Διακυβέρνηση του Κυβερνοχώρου και Κυβερνοασφάλεια στις Διεθνείς Σχέσεις*, Αθήνα: Παπαζήσης, 49-76.

Η πολιτική γνώση ως κοινωνικό κεφάλαιο σύμφωνα με τη θεωρία του Bourdieu Μπινιάρης Θάνος, Μτπ Ιστορίας της Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ

Μέσα από την περιγραφή των διαφορετικών ειδών κεφαλαίων, ο Γάλλος θεωρητικός Bourdieu επιχειρεί να περιγράψει αυτό που ονομάζει κοινωνική αναπαραγωγή, δηλαδή την επιστήμη της αναπαραγωγής κοινωνικών δομών. Το κάθε υποκείμενο καθίσταται η παραγωγή ενός *habitus*, δηλαδή ενός συστήματος προδιαθέσεων που μεσολαβεί μεταξύ κοινωνικών δομών και πρακτικών. Σύμφωνα με τον Bourdieu οι διαφορετικές τάξεις έχουν διαφορετικό *habitus* εξαιτίας της διαφορετικής κατανομής του κοινωνικού κεφαλαίου σε αυτές. Ο Γάλλος θεωρητικός χρησιμοποίησε τη λογική της θεωρίας των πεδίων για να καταδείξει την κοινωνική αναπαραγωγή μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα, πως δηλαδή τα άτομα με ισχυρότερο κοινωνικό κεφάλαιο μπορούν διαρκώς να θέτουν εαυτούς και τους απογόνους τους σε ισχυρότερες θέσεις, ενώ οι πιο αδύναμες τάξεις σε λιγότερο ισχυρές θέσεις. Στην παρούσα ανακοίνωση θα επιχειρήσουμε να χρησιμοποιήσουμε τη θεωρία του Bourdieu ως εργαλείο ώστε να προσεγγίσουμε τη γνώση για την πολιτική πράξη μέσα σε ένα σύγχρονο δεδομένο περιβάλλον ως κοινωνικό κεφάλαιο. Θα επιχειρηματολογήσουμε ότι το συγκεκριμένο κεφάλαιο μετουσιώνεται τόσο σε μία γραφειοκρατία όσο και σε μία τεχνογνωσία που καθίσταται περισσότερο γνωστή σε κάποια άτομα και λιγότερο γνωστή σε κάποια άλλα. Τέλος, θα προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε το βαθμό στον οποίο η κοινωνική αυτή δράση δημιουργεί ένα συγκεκριμένο “γνωστικό πολιτικό αντικείμενο” το οποίο χρησιμοποιείται ώστε ομάδες ατόμων με ισχυρότερο τέτοιο κεφάλαιο να μπορούν διαρκώς να θέτουν εαυτούς σε ισχυρότερες θέσεις σε μία δεδομένη γραφειοκρατία και στις θέσεις λήψης αποφάσεων, ενώ άλλες ομάδες ατόμων σε λιγότερο ισχυρές θέσεις.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Bourdieu, Pierre, Loic J. D. Wacquant, and Samar Farage. “Rethinking the State: Genesis and Structure of the Bureaucratic Field.” *Sociological Theory* 12, no. 1 (1994): 1–18.

-. Passeron, Jean Claude. *Reproduction in Education, Society and Culture*. Sage: Beverly Hills, 1977

Forchtner, Bernhard, and Christian Schneickert. “Collective Learning in Social Fields: Bourdieu, Habermas and Critical Discourse Studies.” *Discourse & Society* 27, no. 3 (2016): 293–307.

Mills, Carmen. “Reproduction and Transformation of Inequalities in Schooling: The Transformative Potential of the Theoretical Constructs of Bourdieu.” *British Journal of Sociology of Education* 29, no. 1 (2008): 79–89..

Shirley, Dennis. “A critical review and appropriation of Pierre Bourdieu’s analysis of social and cultural reproduction.” *The Journal of Education* 168, no. 2 (1986): 96–112.

Η άμεση δημοκρατία κατά τον Κ. Καστοριάδη και η εφαρμογή της σήμερα

Οικονόμου Αναστασία, Δρ. Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ, Φιλόλογος

Σύμφωνα με τον Κ. Καστοριάδη, δημοκρατικό καλείται το πολίτευμα εκείνο που επιτρέπει την άμεση συμμετοχή όλων των πολιτών σε όλες τις μορφές εξουσίας. Ένα τέτοιο παράδειγμα άμεσης δημοκρατίας έλαβε χώρα τον 5^ο αι. π.Χ. στην αρχαία Αθήνα καθώς και σ' άλλες ελληνικές πόλεις. Έκτοτε τα πολιτεύματα που αυτοαποκαλούνται δημοκρατίες, ψεύδονται και εξαπατούν. Οι σημερινές δημοκρατίες είτε χαρακτηρίζονται "κοινοβουλευτικές" είτε "αντιπροσωπευτικές", στην ουσία είναι φιλελεύθερες ολιγαρχίες. Επιπλέον, η έννοια της αντιπροσώπευσης αποτελεί αρχή ξένη προς τη δημοκρατία (*Χώροι του ανθρώπου* σ. 190).

Το γεγονός ότι ο Καστοριάδης προβάλλει το παράδειγμα της άμεσης δημοκρατίας της Αθήνας ως ουσιαστικής δημοκρατικής και αυτόνομης κοινωνίας, αποτέλεσε αφορμή να κατηγορηθεί ο στοχαστής ως προγονόπληκτος. Ο ίδιος απαντά ότι η αρχαία Ελλάδα δεν πρέπει να θεωρείται πρότυπο προς μίμηση, αλλά πηγή ιδεών, εφόσον μπορούμε να αναζητήσουμε πρακτικές ως λύση στο σημερινό πολιτικό πρόβλημα.

Το ερώτημα που απασχολεί τη σύγχρονη πολιτική είναι αν η άμεση δημοκρατία μπορεί να εφαρμοστεί σήμερα, όπου έχουμε να κάνουμε με μεγαλύτερες δομές κοινοτήτων. Ο φιλόσοφος ισχυρίζεται ότι ακόμα και σε υπερμεγέθεις κοινωνίες η άμεση δημοκρατία είναι εφικτή. Για παράδειγμα ο θεσμός του δημοψηφίσματος, χωρίς να αποτελεί το ιδεώδες της άμεσης δημοκρατίας, είναι ένας τρόπος να συμμετέχει ο λαός άμεσα στη λήψη πολιτικών αποφάσεων. Βέβαια το δημοψήφισμα έχει πραγματική αξία, αν δοθεί στο λαό η δυνατότητα να πληροφορηθεί αντικειμενικά για θέματα τα οποία καλείται να αποφασίσει. Επιπλέον, η άμεση δημοκρατία μπορεί να εφαρμοστεί σε μικρότερες διαστάσεις κοινοτήτων, όπως στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Τέλος, πρέπει να αποσαφηνισθεί ότι άμεση δημοκρατία σήμερα, δε σημαίνει ότι ο λαός ασκεί εξ ολοκλήρου την εξουσία, αλλά ότι ακόμα και σ' αυτήν, υπάρχουν αρχές, πολίτες δηλαδή, οι οποίοι έχουν μια αποστολή ορισμένης χρονικής διάρκειας. Συνεπώς, θα πρέπει να υπάρχει ανάθεση των κοινών υποθέσεων και όχι εκλογή μη ανακλητών ανά πάσα στιγμή εκπροσώπων.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Καστοριάδη Κ., *Η αρχαία ελληνική δημοκρατία και η σημασία της για μας σήμερα*, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 1999.

- *Η ελληνική πόλις και η δημιουργία της δημοκρατίας*, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα, 1993.

- *Χώροι του ανθρώπου*, μτφρ. Ζήσης Ζαρίκας, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 1995.

- *Ανθρωπολογία, Πολιτική, Φιλοσοφία*, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 2001.

Οικονόμου Α., *Οι επιδράσεις της φιλοσοφίας του Αριστοτέλους στο έργο του Κορνήλιου Καστοριάδη*, εκδ. Ζήτρος, Θεσσαλονίκη 2022.

-«Η παιδεία ως πολιτική πράξη : από τον Αριστοτέλη στον Κορνήλιο Καστοριάδη», τόμος Πρακτικών 6^{ου} Διεπιστημονικού Συνεδρίου Φιλοσοφίας και Κοσμολογίας : *Αφιέρωμα στα 2.400 χρόνια από τη γέννηση του Αριστοτέλη*, επιμ. Κ. Καλαχάνης, Ι. Κωστίκας, Αθήνα 2018, σ. 1-7.

Η Πολιτική ως επάγγελμα. Μια ερμηνεία της νεωτερικής πρόσληψης της πολιτικής υπό το πρίσμα της κοσμοσυστημικής γνωσιολογίας

Τσιριγώτης Διονύσιος, Επ. Καθηγητής Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Η πολιτική είναι μια πολυπαραγοντική και πολύσημη έννοια που λειτουργεί προσδιοριστικά στη διαμόρφωση των κοινωνιών, της διακυβέρνησης και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Εκκινώντας από την υπόθεση εργασίας του Αριστοτέλη περί των προσδιοριστικών κριτηρίων για την ορθή πολιτεία, «υπό των αρίστων κυβερνώμενη» (Πολιτικά 3.1288a35), απολήγουμε αναπόδραστα στην έννοια της πολιτικής ως οργανωτικής αρχής και θεμελιώδους συνιστώσας της πολιτικής κοινωνίας. Η πολιτική ορίζεται από τα συστατικά της στοιχεία – πολίτης, πόλη, πολιτεία– αποκρυσταλλώνοντας τον κυρίαρχο τρόπο του βίου. Το δε πολιτικό σύστημα, ως προέκταση της πολιτικής διαδικασίας, αντανακλά «την ολότητα της σύνθεσης της κοινωνικής πολιτικής και δυναμικής». Κατά τον Σταγειρίτη, η πολιτική αναδεικνύεται σε πρώτη επιστήμη της κοινωνίας, ανθρωποκεντρικά οριζόμενη (Ηθικά Νικομάχεια 1.1094ab), εξελισσόμενη και διαμορφωμένη μέσα από τη συλλογική πράξη της πρώτης, για την πραγμάτωση του κοινού καλού. Συνεπακόλουθα η πολιτική συνιστά λειτουργήμα που ασκείται από την οργάνωση των πολιτών σε δήμο για την προάσπιση και προαγωγή του κοινού καλού.

Στον αντίποδα ο Πλάτων συμπαρατάσσεται με την πρόσληψη της πολιτικής ως επιστήμης αποδεχόμενος ότι η πολιτική είναι προνόμιο των ολίγων, «των ἐπαϊόντων, των εἰδόντων, των δήθεν ειδικών στρεφόμενος ταυτοχρόνως κατά του πλήθους, κατά του δήμου, κατά των κατώτερων στρωμάτων, τονίζοντας ότι δεν κατέχουν την “επιστήμη της πολιτικής” παρά μόνο την αναξιόπιστη δόξα».

Υπό την ανωτέρω διάκριση δύναται να προβούμε στην ειδοποιό διαφοροποίηση της πολιτικής ως προς το αξονικό της διακύβευμα: την πολιτική ως επάγγελμα και την πολιτική ως λειτουργήμα. Η κατανόηση της διαφοράς μεταξύ αυτών των δύο προοπτικών είναι το κλειδί για την κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των πολιτικών συστημάτων και του τρόπου με τον οποίο τα άτομα εμπλέκονται με αυτά.

Η πολιτική ως επάγγελμα αναφέρεται στην πορεία σταδιοδρομίας στην οποία τα άτομα συμμετέχουν σε πολιτικές δραστηριότητες, συχνά κατέχοντας δημόσια αξιώματα ή εργαζόμενοι σε πολιτικούς οργανισμούς, για να ζήσουν. Αυτό περιλαμβάνει εκλεγμένους αξιωματούχους, πολιτικούς συμβούλους, λομππίστες, διαχειριστές εκστρατειών και άλλους ρόλους που εμπλέκονται άμεσα στην πολιτική διαδικασία.

Η πολιτική ως λειτουργήμα –δημόσια υπηρεσία– ασκείται υπέρ του λαού εδραζόμενη στη θεώρηση του τελικού προϊόντος της ορθής πολιτείας με απότοκο η κυβέρνηση και οι πολιτικοί θεσμοί να υπάρχουν και να λειτουργούν για το κοινό καλό. Αυτή η έννοια είναι κεντρικής σημασίας για τη δημοκρατική διακυβέρνηση, όπου οι εκλεγμένοι αξιωματούχοι είναι επιφορτισμένοι με την ευθύνη να ενεργούν εξ ονόματος των πολιτών που τους έχουν δώσει την εντολή τους.

Υπό αυτό το πρίσμα αντικειμενικός στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση και ερμηνεία της καθεστηκυίας λειτουργίας της πολιτικής τάξης στο σύγχρονο έθνος κράτος μέσα από τη συγκριτική ανάλυση των δύο αντικείμενων ιδιοτήτων και προσλήψεων του πολιτικού γεγονότος στην κλασσική και στη νεωτερική του μορφή. Για να χρησιμοποιήσουμε την υπόθεση εργασίας του Max Weber «η εξέλιξη της πολιτικής προς μια “επιχείρηση”, που απαιτούσε εκπαίδευση στον αγώνα για δύναμη και στις μεθόδους του, όπως αναπτύχθηκε από τη σύγχρονη κομματική οργάνωση, καθόρισε πλέον το διαχωρισμό των δημοσίων λειτουργών σε δύο κατηγορίες, οι οποίες, δεν είναι μεν αυστηρά αλλά παρόλ’ αυτά ευκρινώς διαχωρισμένες: εξειδικευμένοι υπάλληλοι αφ’ ενός, και “πολιτικοί” υπάλληλοι αφ’ ετέρου». Η εξέλιξη αυτή μεταλλάσσεται στην μεταμοντέρνα εποχή της μαζικής δημοκρατίας, μαζικής

παραγωγής-κατανάλωσης και της «αναγκαιότητας μαζικής απόκτησης μελών και μαζικής οργάνωσης», όπου «“επαγγελματίες” πολιτικοί εκτός των κοινοβουλίων παίρνουν την επιχείρηση στα χέρια τους», οριοθέτωντας τους επαγγελματίες της πολιτικής σε «επιχειρηματίες» και «υπαλλήλους με πάγιο μισθό». Μεθοδολογικά μιλώντας θα χρησιμοποιήσουμε το επιστημολογικό υπόβαθρο της κοσμοσυστημικής γνωσιολογίας για να περιγράψουμε την ιδιότητα της πολιτικής ως λειτούργημα στο αντιπροσωπευτικό και στο δημοκρατικό πολιτικό σύστημα και την βεμπεριανή ανάλυση της ιδιότητας της πολιτικής ως επάγγελμα για την περιγραφή της νεωτερικής πρόσληψης της πολιτικής λειτουργίας. Ως μελέτη περίπτωσης προκρίνεται η Γ' Ελληνική Δημοκρατία λόγω των ακραίων τιμών των μεταβλητών έρευνας – ανεξάρτητης (κοινωνία) και εξαρτημένης (πολιτική)– στο βαθμό που ο εκδημοκρατισμός των εσωτερικών δομών καθίσταται δομική αναγκαιότητα αφενός για την προάσπιση του συμφέροντος επιβίωσης και αφετέρου για την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ευδαιμονία. Συναφώς θα επιχειρήσουμε να αποκωδικοποιήσουμε τη φύση των επαγγελματιών της πολιτικής στην Γ' Ελληνική δημοκρατία αναζητώντας τα αίτια που πενήντα χρόνια μετά την εγκαθίδρυσή της δεν κοινωνούν του συμφέροντος.